

อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

นายเทียบ คงลายทอง

ปก

อนันต์ อนุศาสนะนันต์

ธนรัตน์ นิ่มพิไล

หนังสืออนุสรณ์

ในการเสด็จพระราชดำเนิน

พระราชทานเพลิงศพ

นายเทียบ คงลายทอง ต.ม., จ.ช.

ณ เมรุวัดประยุรวงศาวาสวรวิหาร

วันพุธที่ ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๕

ครูเทียบ

ตั้งแต่ยังเล็ก ๆ ได้ฟังและได้อ่านเรื่องพระอภัยมณี สงสัยว่าพระอภัยมณีเป่าปี่อย่างไรหนอ จึงเป็นที่ติดอกติดใจของนางผีเสื้อสมุทรและบุคคลอื่น ๆ ยิ่งนัก ปี่ของพระอภัยจะเป็นปี่อะไร ปี่ใน ปี่ชวา ปี่นอกหรือปี่ชนิดอื่น ๆ ใด เมื่อโตขึ้นอีกหน่อย มีผู้สันนิษฐานชนิดของปี่พระอภัยให้ฟัง โดยวิเคราะห์เอาจากข้อความที่พรรณนาไว้ มาถึงตอนนี้ ข้าพเจ้าลืมไปเสียแล้วว่าเขาสันนิษฐานว่าอะไร แต่นั่นไม่ใช่เรื่องสลักสำคัญแต่ประการใด ลืมไปก็ย้อนกลับไปถามท่านผู้รู้ได้อีกหลายท่าน ขาดคนเป่าปี่ได้เหมือนพระอภัยนี่ซิลำบาก

ครูเทียบเป่าปี่ได้ไพเราะยิ่งนัก ขนาดที่ข้าพเจ้าไม่มีความรู้เลยในเรื่องของทางปี่ ฟังแล้วยังชอบใจ เล่นเอาว่าฟังปี่ชนิดอื่นๆ ไม่จุใจ

ครูเทียบไปอยู่กับพวกเรา โดยค้างกับอาจารย์ภาวาส เวลาแปรพระราชฐานไปอยู่ต่างจังหวัดหลายครั้ง เช่นที่พระราชวัง

ไกลกังวล หัวหิน ที่พระตำหนักทักษิณราชนิเวศน์ นราธิวาส เป็นต้น เมื่อตอนอยู่หัวหินครูถวายปี่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พร้อมทั้งลิ้นปี่หลายลิ้น ซึ่งครูมักจะบอกเสมอว่า "เช็ดด้วยแอลกอฮอล์แล้ว" ลิ้นปี่นี้ครูอธิบายว่า จะต้องใช้ใบตาลจากต้นพิเศษเสียด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป่า เวลาที่ครูเทียบไปแล้ว ยังทรงให้ข้าพเจ้าทำเสียง ล้อเสียงปี่ (ข้าพเจ้าทำเสียงเพลงวาแบบละครลงโรง แต่ทำได้นิดเดียว) แล้วทรงเป่าตาม ตอนหลังไม่ทรงเป่า มีพระราชกระแสว่า ปี่ในนี้เป่ายาก (ข้าพเจ้าจำไม่ได้แน่ว่าทำให้เมื่อยปากหรือเข็ดฟัน)

ครูเคยเล่าเรื่องการไปแสดงที่ต่างประเทศ เช่นตอนไปมาเลเซีย ได้แสดงความสามารถจนชาวมลายูติดใจคนไทยเป่าปี่ได้รางวัลมากมาย

การเป่าปี่นั้นมองดูน่าเหนื่อยนัก เห็นครูเทียบเป่ามาก ๆ กลัวครูจะไม่สบาย ข้าพเจ้ายังบอกครูว่าอย่าหักโหมนัก ไปไหนมาเหนื่อย ๆ ยังออกโทรทัศน์อีก ตอนออกโทรทัศน์ แทนที่ครูจะเป่าเพลงสั้น ๆ พอเป็นแนวทางแก่เด็กรุ่นหลัง และเป่าให้เพราะเต็มที่ ครูกลับเป่าเพลงต่อยรูป ยาวยืดจนเต็มเวลา ข้าพเจ้าต่อว่าไปอย่างนั้นเอง ทั้งๆ ที่รู้ว่า นักดนตรีนั้น เวลาดีดสีตีเป่าจนเพลินแล้ว เป็นอันลืมหิว ลืมง่วง ลืมเหนื่อย

เสียครูเทียบ คือการเสียเพชรน้ำเอกในวงการดนตรีไทย

สิรินธร

พระมหากรุณาธิคุณ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน น้ำหลวงอาบศพ และหีบทองลายก้านแย่ง สำหรับการศพของผู้วายชนม์

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงพระกรุณาพระราชทานพวงมาลาตั้งหน้าศพ พระราชทานพระอนุเคราะห์ในการสวดพระอภิธรรมทั้ง ๗ คืน และได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเป็นองค์ประธานในงานพระราชทานเพลิงศพ พร้อมทั้งได้พระราชทานผ้าไตร ๕ ไตรด้วย

นอกจากนี้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ยังได้ทรงพระกรุณาพระราชทานคำไว้อาลัยครูเทียบ คงลายทอง สำหรับตีพิมพ์ลงในหนังสือนี้ด้วย

ข้าพระพุทธเจ้า ภรรยา ลูก หลาน ญาติในสายสกุลคงลายทอง และศิษย์ทั้งหลาย ของนายเทียบ คงลายทอง สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นหาที่สุดมิได้.

นายเทียบ คงลายทอง ต.ม., จ.ช.

ชาตะ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๕

มตะ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๕

ปี่ชวาวิปโยคโศกสังคีต
"วิเวกหวีดกรีดเสียงสำเนียงสนั่น"
ปี่มอญครวญหวนหาเจื้อยจาบัลย์
ปี่ในหวั่นไหวแว่ววิเวกร้อง

วันพุธที่ยี่สิบเจ็ดมกรา
สนธยาเย็นย่ำฟ้าฉ่ำหมอง
คือวันที่ครูเทียบคงลายทอง
ละลอยล่องลับหล้าพิราลัย

คงลายทองลายไทยไว้แก่โลก
คงเพลงปี่ปานโศลกอันยิ่งใหญ่
คงลายรัตนโกสินทร์จินไทย
คงเพลงไทยลายทองประคองคง

เสียดายเอยเสียดายนิ้วพะพลิ้วแนบ
ประจงแหบหวนละห้อยละลอยหลง
ควะคว้างลิ่วปลิวใจไม่ราลง
เหมือนจะส่งภาษาแห่งอารมณ์

เทียบครูเทียบเทียบได้ใครจะเทียบ
ความเรียบเรียบง่ายง่ายใครจะข่ม
ธรรมดาที่โลกเด่นเป็นอุดม
ครูประพรมเพลงชีวิตศักดิ์สิทธิ์นัก

เราเสียเลือดเสียน้ำตามามากแล้ว
เราคลาดแคล้วคนดีที่เป็นหลัก
มีดวงแก้วอยู่ในเรือนเหมือนไม่รัก
มาประจักษ์ก็เมื่อตกแตกกระจาย

ฝากเพลงปี่ครูเทียบเลียบลอยฟ้า
บัวลอยลาอาลัยโอ้ใจหาย
เป็นเพลงปี่เพลงชีวันอันไม่ตาย
เพลงสุดท้ายของครูเทียบคงลายทอง.

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๙๑๙

สำนักพระราชวัง

๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ บำเพ็ญพระราชกุศล ๗ วันพระราชทานศพ นายเทียบ คงลายทอง ต.ม.,จ.ช. ที่ศาลา ๖๐ ปี วัดประยุรวงศาวาส กรุงเทพมหานคร

วันพุธ ที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เวลา ๑๖.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบ มีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ พระ ๔ รูปสวดธรรมคาถา พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

วันพฤหัสบดี ที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕ เวลา ๑๐.๔๕ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปที่สวดพระพุทธมนต์ แต่วันก่อนถวายพรพระ แล้วรับพระราชทานฉัน พระสงฆ์อีก ๑๐ รูปบังสุกุล

เวลา ๑๒.๓๐ น. บรรจุศพ.

บุญชม พิมพ์.

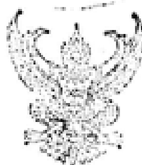
รับสั่งหาน.

วัน	หน้าที่
	พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายเทียบ คงลายทอง เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ข.)

หมายรับสั่งที่ ๒ ๓๗/๒๕

สำนักพระราชวัง

๘ มีนาคม ๒๕๒๕

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานพระราชานุเคราะห์ในการพระราชทานเพลิงศพ นายเปี่ยม คงฉายทอง ต.ม. ที่เมรุวัดประยุรวงศาวาส กรุงเทพมหานคร

<u>วันอังคาร ที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๒๕</u> เวลา ๑๕.๐๐ น. เชิญศพเคลื่อนจากฌาปนสถานไปตั้งบำเพ็ญกุศล ณ ศาลาวัดประยุรวงศาวาส กรุงเทพมหานคร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานหีบก้านแย่งประกอบเกียรติ

เวลา ๑๗.๓๐ น. พระพิธีธรรมสวดพระอภิธรรม

<u>วันพุธ ที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๒๕</u> เวลา ๑๐.๐๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปสวดพระพุทธมนต์ จบมีพระธรรมเทศนากัณฑ์ ๑ แล้วพระสงฆ์ทั้งนั้นถวายพรพระ รับพระราชทานฉัน.

เวลา ๑๕.๓๐ น. พระสงฆ์ ๑๐ รูปบังสุกุล เชิญศพเวียนเมรุ แล้วเชิญขึ้นตั้งบนจิตกาธาน

เวลา ๑๗.๐๐ น. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ

<u>วันพฤหัสบดี ที่ ๑ เมษายน ๒๕๒๕</u> เวลา ๗.๐๐ น. พระราชทานผ้าไตรและภัตตาหารสำหรับในการเก็บอัฐิ.

ร่าง/ทาน/พิมพ์/เรียง/ทาน.

วัน	หน้าที่
	สำนักงานพระราชพิธี
	นำหมายแจ้ง เจ้าภาพศพ นายเปี่ยม คงฉายทอง เพื่อทราบ
	เครื่องประกอบเกียรติยศที่พระราชทานมานี้และเจ้าพนักงานที่มาปฏิบัติ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

[illegible]

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๒๓๑๓

สำนักพระราชวัง

๘ มีนาคม ๒๕๒๕

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี จะเสด็จพระราชดำเนินไปในการพระราชทานเพลิงศพ นายเทียบ คงฉายทอง ต.ม. ที่เมรุวัดประยุรวงศาวาส กรุงเทพมหานคร

<u>วันพุธ ที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๒๕</u> เวลา ๑๗.๐๐ น.

บุญส่ง พิมพ์.

ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ นายเทียบ คงฉายทอง เพื่อทราบ.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยสิ่งใดให้ถามผู้รับรับสั่ง โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

สารบาญ

ไว้อาลัย
ครูเทียบ คงลายทอง

กรมศิลปากรต้องสูญเสียศิลปินของชาติ ครูอาวุโสผู้เป็นที่รักใคร่เคารพนับถือไปอีกท่านหนึ่งแล้ว เมื่อครูเทียบสิ้นบุญ หาใช่แต่กรมศิลปากรหรือเพียงแต่บุตรภรรยา ญาติมิตร ของครูเทียบเท่านั้นที่ต้องสูญเสียครั้งใหญ่ ชาติบ้านเมืองก็นับว่าสูญเสียเช่นกัน

แม้นครูเทียบจะจากเราไปแล้วก็ตาม แต่คุณงามความดีที่ครูเทียบได้สร้างสมเอาไว้ เสียงปี่อันไพเราะจับใจที่ครูเทียบสวมวิญญาณศิลปินโดยแท้ประจงบรรเลงฝากไว้ จะยังคงอยู่กับเราตลอดไป

โดยส่วนตัวผมเคารพนับถือครูเทียบเป็นอย่างสูง ตลอดเวลาที่ชีวิตราชการได้ผลักดันให้ได้รู้จักใกล้ชิดกับครู นานวันที่ได้ทำงานใกล้ชิดกับท่าน ความเคารพนับถือที่ผมมีต่อครูก็ยังเพิ่มทับทวี เพราะครูเป็นครูที่ดีที่สุดท่านหนึ่ง เป็นศิลปินที่แท้จริงมีค่าควรแก่การเคารพบูชาเป็นอย่างยิ่ง

แม้นจะแลเห็นและยอมรับความจริง ว่าครูอายุมากแล้ว คงไม่นานจะต้องจากเรา จากกรมศิลปากรไป แต่อดใจหายไม่ได้และอดรู้สึกไม่ได้ว่า ท่านจากเราไปเร็วเกินไป ไม่ทันที่กรมศิลปากรจะได้มีโอกาสตอบแทนพระคุณท่านได้อย่างหวัง

ขออำนาจแห่งผลกรรมดีที่ครูเทียบ คงลายทอง ได้พยายามสร้างสมไว้ตราบชีวิตขัย แลผลกรรมดีที่ลูกศิษย์ลูกหาทั้งเพื่อนข้าราชการของกรมศิลปากรทุกผู้ทุกนามที่ได้บำเพ็ญ จงส่งนำให้ครูสู่สุขคติในสัมปรายภพด้วยเถิด.

(นายเดโช สวนานนท์)

อธิบดีกรมศิลปากร

พ่อเทียบ คงลายทอง

เทียบ ปี่ครูเป่าซร้อง สรรเสริญ
คง เป่าปี่เพลิดเพลิน หยดย้อย
ลาย เพลงปี่ดำเนิน ใครเท่า เทียบนา
ทอง ย่อนทองย้อยสร้อย เสน่ห์หนั้วนานลืม

หลายปีมาแล้ว **ฟังครูประเวช กุมุท** ร้องเพลงพระอาทิตย์ชิงดวง ถึงตอนว่าดอก "ดอกเอ๋ย เจ้าดอกโกมุท เจ้าแสนสวยสุดของเรียมนี่เอย" ครูเทียบก็เป่าปี่ว่าดอกตาม เสียงปี่แนบเนียนดุจภาษาพูด โดยเฉพาะตรงคำว่า "ดอกโกมุท" ฟังแล้วยังประทับใจมาจนบัดนี้

เมื่อผมเข้ารับราชการกรมศิลปากรได้ไม่นาน กรมศิลปากรได้เสียครูดนตรีไปหนึ่งท่าน คือ **ครูมิ ทรัพย์เย็น** การจากไปของครูมิ ทรัพย์เย็น ทำให้ผมคิดว่า ครูดนตรีที่อาวุโส มีอายุมากดุจไม้ใกล้ฝั่งจะจากไปวันใดมิรู้แจ้ง ด้วยเหตุนี้ **จึงขอให้คุณทวีศักดิ์ เสนาณรงค์** ผู้อำนวยการกองการสังคีตขณะนั้น **เป็นธุระช่วยเชิญครูอาวุโสทางดนตรี บรรเลงดนตรีลงใน**เทป เก็บเป็นอนุสรณ์เพื่อเป็นแบบฉบับในการศึกษาดนตรีไทยสืบไป

การดำริครั้งนี้มีอุปสรรค คือ กรมศิลปากร**ไม่มีห้องอัดเสียงและ**เครื่องบันทึกเสียง แต่ภารกิจในการอัดเสียงสำเร็จเรียบร้อยลงไปได้ โดยความกรุณาของ **พลตำรวจตรีวิลาส หงสเวส** เพื่อนสถาปนิกของผม ซึ่งได้กรุณาอนุญาตให้ใช้ห้องอัดเสียงอันมีประสิทธิภาพสูง และเป็นธุระในการอัดเสียงการบรรเลงเพลงไทย ที่ห้องอัดเสียงของท่าน ในซอยนวลน้อย

ถนนเอกมัย พระโขนง การอัดบันทึกเพลงไทยของบรมครูจึงดำเนินมาโดยเรียบร้อย ท่านครูที่กรุณาไปบรรเลง เท่าที่ผมจำได้ คือ

พ่อหลวงไพเราะเสียงซอ (อุ่น ดูรยชีวิน)

พ่อครูสอน วงฆ้อง

พ่อครูเทียบ คงลายทอง

ครูประสงค์ พิณพาทย์ และ **ครูเจริญใจ สุนทรวาทิน**

ในระหว่างดำเนินการอัดเสียงนี้ พ่อครูสอน วงฆ้อง ก็จากพวกเราไปอีกหนึ่งท่านอย่างปัจจุบันทันด่วน ยังความอาลัยมาจนบัดนี้

ต่อมาเมื่อผมออกจากราชการแล้ว พ่อครูหลวงไพเราะเสียงซอ ก็จากตามไปอีก และบัดนี้ พ่อเทียบ คงลายทอง ได้จากศิษย์ไปอีกแล้ว ครูอาวุโสทางดนตรีของกรมศิลปากร จากไปหลายท่าน เช่นนี้ จึงเป็นที่น่าเป็นห่วง ไม่ทราบว่า ปัจจุบันกรมศิลปากรได้บันทึกเพลงไทยของท่านครูอาวุโสไว้อีกหรือไม่

การที่คิดบันทึกเพลงไทยไว้ ก็เพื่อจะรวบรวมเพลงไทยจัดทำเป็นห้องสมุดดนตรี การก็ยังมิสำเร็จ แต่เป็นที่น่ายินดีว่า ปัจจุบันหอสมุดแห่งชาติ มีห้องสมุดดนตรีในพระนามของ **จอมพลเรือสมเด็จเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์วรพินิต** นับว่าเป็นนิมิตอันดีที่เพลงไทยจะได้สืบเนื่องมรดกวัฒนธรรมไปชั่วกาลนาน

นอกจากการบันทึกเทปเพลงไทย ของพ่อครูอาวุโสแล้ว สิ่งที่ควรจะได้จัดทำอย่างเร่งด่วน คือการสัมมนาดนตรีไทย เพื่อทราบว่าเพลงไทยสมัยกรุงศรีอยุธยามีเพลงอะไรบ้าง ท่านผู้ใดแต่ง เพลงในสมัยรัตนโกสินทร์มีกี่เพลง มีท่านผู้ใดแต่งบ้าง เพลงไทยทั้งสิ้นมีจำนวนเท่าใด เมื่องานฌาปนกิจศพคุณประเทือง ภิรมย์ ภรรยาของผม บันดาลใจให้จัดทำหนังสือ

เพลงเป็นอนุสรณ์ ได้รวบรวมชื่อเพลงไทยไว้ประมาณ ๘๐๐ เพลง และปัจจุบันผมรวบรวมเพิ่มขึ้นอีกเป็น ๑๒๐๐ เพลง เรียงลำดับอักษรจาก ก ถึง ฮ เพลงเหล่านี้ไม่ทราบว่าจะบรรเลงกันได้ทั้งหมดหรือไม่ บางเพลงสูญหายเหลือแต่ชื่อ บรรเลงไม่ได้ก็มีมาก มีชื่อเพลงบางเพลงอ่านแล้วไม่เข้าใจภาษา เช่น **"เพลงล่องเรืออรนายรูปถา และเพลงมอญทะแยพระสีนวลลา"** อ่านแล้วไม่เข้าใจทำไมชื่อแปลกเช่นนี้ เพลงบางเพลงได้สอบถามแล้ว ไม่มีผู้ใดรู้จัก คือ **"เพลงนกกระจอกต้องกระเบื้องร้อน"** เหล่านี้เป็นต้น น่าจะมีการสัมมนากันสักครั้ง จะสัมมนาแบบซิมโปเซียม (Symposium) หรือแบบซินดิเกท (Syndicate) แบบอะไรก็ได้ให้ได้ผลดี สรุปเป็นเอกสารเพื่อศึกษาต่อไปและควรเชิญนักดนตรีไทย วงดนตรีไทยต่างจังหวัดเข้าร่วมด้วยจะเป็นการสมควรยิ่ง ควรที่คณะกรรมการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สถาบันไทยศึกษาของมหาวิทยาลัย สำนักเลขาธิการวัฒนธรรมแห่งชาติและกรมศิลปากรจะร่วมกันจัดสัมมนาขึ้นร่วมกับนิสิต นักศึกษาและนักดนตรีไทยทั้งประเทศ น่าจะเริ่มเสียแต่เนิ่น ๆ หากปล่อยเวลาให้ล่วงไป จะขาดผู้มีความรู้ทางดนตรี อันจะเป็นกำลังสำคัญในการให้ข้อมูลไปอีกเหมือนดังที่เราได้ขาดครูเทียบ ไปอีกคนหนึ่งในครั้งนี้

พ่อเทียบ คงลายทอง กับผมได้มีโอกาสร่วมวงดนตรีกันเพียงครั้งเดียว สำหรับผมนั้น เล่นเพลงไทยไม่จบแม้แต่เพลงเดียว เพลงที่เล่นได้จบ คือเพลงสรรเสริญพระบารมี ส่วนเพลงอื่น ๆ นั้น เป่าขลุ่ยหรือสีซออู้ตามได้บ้าง สีสายเปล่าบ้าง ดำน้ำบ้าง พอเอาตัวรอดร่วมสนุกเป็นครั้งคราว

ในการพบพ่อเทียบครั้งนั้น คุณเสริม สาลิคุปต ได้เขียนไว้ในหนังสือที่ระลึกในวาระคล้ายวันเกิดครบ ๘๐ ปีของท่าน เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๑ หน้า ๑๒ ดังนี้

"………. ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ข้าพเจ้านำวงเสริมมิตรบรรเลง ไปบรรเลงถวายอีกครั้งหนึ่งที่สนามหญ้าหน้าพระตำหนักเปี่ยมสุข พระราชวังไกลกังวล หัวหิน ครั้งนั้นข้าพเจ้าจำได้ว่ามีวงปี่พาทย์ไม้แข็งของครูรวม จากจังหวัดราชบุรี และวงดนตรีเสริมมิตรบรรเลงไปบรรเลงถวายเฉพาะพระพักตร์ และยังมีนักดนตรีจากกรมศิลปากรหลายท่านมาร่วมในงานนี้ด้วย หลังจากที่ผลัดกันบรรเลงอยู่พักใหญ่ ทูลกระหม่อม ฯ ก็ได้ทรงพระกรุณาเสด็จลงทรงซอกับคณะเสริมมิตรฯ ในเพลงแขกสาหร่าย พร้อมด้วยท่านอดีตอธิบดีกรมศิลปากร (น.อ. สมภพ ภิรมย์ ร.น.) และครูมนตรี ตราโมท โดยที่ น.อ. สมภพ สีซออู้ ครูมนตรี ตีระนาดทุ้ม นายประสงค์ พิณพาทย์ ตีระนาดเอก และยังมีครูเทียบ คงลายทอง ที่ไปเฝ้า ฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่นั่นแล้ว เป่าขลุ่ย ม.ร.ว. หญิงดวงใจ ชุมพล และนายแพทย์พูนพิศ อมาตยกุล ขับร้อง"

นั่นเป็นการร่วมวงดนตรีกับพ่อเทียบเป็นครั้งแรก และครั้งสุดท้ายที่พบพ่อเทียบ ต่อมาทราบว่า หมอห้ามมิให้พ่อเทียบเป่าปี่เพราะอายุมากและสุขภาพไม่ดี ได้ข่าวอีกครั้งว่าพ่อเทียบจากไป จึงอาลัยยิ่ง จึงได้ไปในงานสวดอภิธรรม และบรรจุศพของท่าน

พ่อเทียบเป็นครูที่รักของศิษย์ พ่อเทียบวางตนเหมาะสม เข้าได้กับชนทุกรุ่นทุกวัย มีอารมณ์ขัน โดยเฉพาะเวลาเป่าปี่ พ่อเทียบเป่าปี่ให้เกิดอารมณ์สุนทรียรสในการฟัง และให้ความชื่นใจในอารมณ์ เพลงปี่ของพ่อเทียบที่บรรเลงเป็นที่สบอารมณ์ทุกคนทุกครั้ง พ่อเทียบจากไป แต่ประกายตาและความยิ้มแย้มแจ่มใสในกริยาอาการของพ่อเทียบ ยังคงอยู่ในความทรงจำมิรู้ลืม อนิจจัง–ทุกขัง–อนัตตา เป็นไตรลักษณ์ที่ทุกท่านหนีไม่พ้น เกิด

มาแล้วย่อมดับไป เป็น "อิทัปปัจยตา" พ่อเทียบเกิดมาทำความดีและจากไปด้วยดี หากสวรรค์และวิญญาณมีจริง วิญญาณของพ่อเทียบคงบรรเลงปี่ลอยลั่นก้องสวรรค์ทุกชั้นฟ้า ให้เทพท้าวเทวานางฟ้านางสวรรค์เพลิดเพลินจำเริญใจทุกทิวาราตรี ขออาลัยและระลึกถึงพ่อเทียบ คงลายทอง อันจริงใจ

เสียงปี่พ่อเทียบก้อง　　　กังวาน พ่อเอย
ยินยลมิช้านาน　　　มานี้
เสียงปี่พ่อขับขาน　　　เริงล่อ
เสียงปี่ดุจดั่งชี้　　　ช่วยค้ำชีพคืน

ศาสตราจารย์ น.อ. สมภพ ภิรมย์ ร.น. ราชบัณฑิต

คิดถึงเทียบ

ข้าพเจ้าเริ่มรู้จักนายเทียบ คงลายทอง ก็เมื่องานประชันวงปี่พาทย์ที่วังบางขุนพรหม เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๖ นี่เอง ในงานนั้นมีปี่พาทย์ประชันกัน ๓ วง คือ**วงบางขุนพรหม** จางวางทั่ว พาทยโกศล เป็นครูผู้ควบคุมวง **วงวังบูรพา** จางวางศร ศิลปบรรเลง (ภายหลังได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นหลวงประดิษฐ์ไพเราะ) เป็นครูผู้ควบคุมวง และ**วงเจ้าพระยาธรรมาฯ** พระเสนาะดุริยางค์ (ภายหลังได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นพระยา) เป็นครูผู้ควบคุมวง โดยเฉพาะผู้เป่าปี่ประจำวงนั้นมี นายเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล เป่าปี่วงบางขุนพรหม นายต่วม สาดวง เป่าปี่วงวังบูรพา และนายเทียบ คงลายทอง เป่าปี่วงเจ้าพระยาธรรมาฯ

ข้าพเจ้าได้ฟังการประชันวงนั้น อยู่จนตลอดคืนสิ้นสุดการตัดสิน ข้าพเจ้าจำได้ว่าในวันรุ่งขึ้นจากคืนที่ประชันวงนั้น จะต้องโดยเสด็จพระราชดำเนินพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม จึงได้นำหีบเสื้อผ้าและสิ่งของที่ต้องใช้ไปบรรทุกรถไฟไว้เรียบร้อยตั้งแต่ตอนบ่าย พอค่ำลงก็ไปนั่งฟังการบรรเลงประชันวงที่วังบางขุนพรหมตั้งแต่เริ่มบรรเลง โหมโรงต่างเพลงแต่ละวง เพลงพม่าห้าท่อนเถา ฯลฯ ยิ่งฟังก็ยิ่งเพลิน ยิ่งสนุก ลืมเวลาที่ดึกดื่น ฟังไปจนถึงเดี่ยวกราวในและแถมท้ายเพลงหกบทอีกเพลงหนึ่ง

กรรมการตัดสินมีหลายท่าน เท่าที่จำได้ก็มี พระสินธุชลสงคราม พระพรหมปรีชา และพระประณีตวรศัพท์ นอกจากนี้จำไม่ได้ กว่าจะตัดสินเสร็จสิ้นก็รุ่งเช้า พอรู้ผลข้าพเจ้าก็ต้องรีบไปขึ้นรถไฟที่สถานีบางกอกน้อยไปสนามจันทร์

ข้าพเจ้าเริ่มรู้จักนายเทียบ ตั้งแต่ครั้งนั้น ต่อจากนั้นก็ไม่ได้พบปะกันอีกเลย จนราว พ.ศ. ๒๔๖๙ เจ้าพระยาวรพงศ์พิพัฒน์ เสนาบดีกระทรวงวัง ได้รวบรวมตั้งกองปี่พาทย์และโขนหลวงขึ้นใหม่ มีปี่พาทย์ เครื่องสาย โขน ละคร นายเทียบ คงลายทอง จึงสมัครเข้ารับราชการในกองนี้ ข้าพเจ้าจึงได้ใกล้ชิดรู้จักชอบพอกับนายเทียบต่อมาแต่นั้น จนโอนมาอยู่ในสังกัดกรมศิลปากร

นายเทียบ คงลายทอง เป็นผู้ที่มีฝีมือในทางเป่าปี่ใน และปี่ชวาที่มีความสามารถผู้หนึ่ง มีนิสัยใจคอเป็นผู้รื่นเริงอยู่ตลอดเวลา ชอบล้อเลียนเพื่อนฝูงและผู้ที่คุ้นเคยให้หัวร่อต่อกระซิกอยู่เสมอ แม้ไม่ล้อเลียนใคร บางทีก็เที่ยวหาอะไรต่ออะไรมาประดิษฐ์เล่น ให้เกิดการขบขันสรวลเสเฮฮากันได้ ไม่ว่าจะเดินทางไปไหน ถ้ามีนายเทียบไปด้วยก็จะมีความครึกครื้นสนุกสนานไม่เงียบเหงา

เมื่อนายเทียบ คงลายทอง ต้องมาจากไปเสียเช่นนี้ ย่อมจะทำให้ญาติมิตร ศิษย์และเพื่อนฝูง ระลึกถึงด้วยความอาลัย ไม่ว่าจะเป็นเวลาบรรเลงดนตรี หรือเดินทางไปไหน ๆ ก็จะอดคิดถึงนายเทียบ คงลายทองไม่ได้

ขอวิญญาณของนายเทียบ คงลายทอง จงรู้เถิดว่าพวกเรา ญาติมิตรสหาย ศิษย์ และผู้ที่ชอบพอคุ้นเคยทุกคน ระลึกถึงนายเทียบอยู่เสมอ ขอจงไปสู่สุคติ ได้รับความสุข ณ ปรภพโน้นเทอญ.

มนตรี ตราโมท

ครูเทียบผู้ไม่มีใครเทียบ

ในงานพระราชทานเพลิงศพ ครูเทียบ คงลายทอง ปี๊บลูกชาย มาขอให้ข้าพเจ้าเขียนหนังสือเล่าเรื่องพี่เทียบ แม้ว่าข้าพเจ้าไม่ใคร่ชอบเขียน แต่คราวนี้เต็มใจจะเขียนเพื่อเป็นที่ระลึก เพื่อให้ได้ทราบกันถึงประวัติของบุคคลสำคัญระดับชาติ ว่าได้มีการศึกษาเล่าเรียนมาอย่างไร และจะได้เห็นถึงชีวิตของ ศิลปินเอก **ผู้ปฏิบัติราชการมาตลอดชีวิตอันยาวนานด้วยความสุจริต มั่นคง ตั้งใจจริง**

พี่สาวของข้าพเจ้าเล่าว่า พี่เทียบมาเรียนปี่กับพ่อของข้าพเจ้า (พระยาเสนาะดุริยางค์ แช่ม สุนทรวาทิน) ตั้งแต่ข้าพเจ้ายังเล็กไม่รู้ความ

ขณะนั้นพ่อของข้าพเจ้าเป็นที่พระเสนาะดุริยางค์ รับราชการในกรมมหรสพ ซึ่งแต่ก่อนเป็นกรมปี่พาทย์หลวง พ่อของข้าพเจ้าเป็นเจ้ากรมปี่พาทย์หลวงมาตั้งแต่ในรัชกาลที่ ๕ จนสิ้นรัชกาล เมื่อรัชกาลที่ ๖ เสด็จเถลิงราชสมบัติ ได้ทรงเปลี่ยนชื่อกรมปี่พาทย์หลวงเป็นกรมมหรสพ โปรดเกล้า ฯ ให้พระยาประสานดุริยศัพท์ เป็นเจ้ากรม ด้วยเหตุนี้จึงทำให้งานรับผิดชอบโดยตรงของท่านน้อยลง จึงได้มีเวลาสอนลูกศิษย์ที่บ้าน และตามบ้านปี่พาทย์มากขึ้น พี่เทียบก็ได้เข้ามาเป็นลูกศิษย์ในระยะนี้

ครูแปลก คงลายทอง บิดาของพี่เทียบเป็นนักดนตรี ท่านเป็นคนปี่เหมือนกัน แม่เล่าให้ฟังว่า เช้า ๆ ครูแปลกจะพาพี่เทียบมาเรียนปี่ที่บ้านข้าพเจ้า ที่ตำบลบางไส้ไก่ หน้าโรงเรียนบ้านสมเด็จเจ้าพระยาปัจจุบัน บางวันก็ให้พี่เทียบอยู่ที่บ้านข้าพเจ้าจนบ่าย เย็นจึงมารับกลับบ้าน บางวันตอนเช้าเมื่อเรียนปี่แล้ว ตอนกลางวันพี่เทียบจะอยู่ช่วยแม่ข้าพเจ้าทำงาน

เล็ก ๆ น้อย ๆ ตามธรรมดาของลูกศิษย์สมัยก่อน ข้าพเจ้าเป็นลูกคนเล็ก พ่อแม่ตามใจให้นอนเปลจนโต พี่เทียบจะช่วยไกวเปลให้ และเมื่อข้าพเจ้าจำความได้นั้น ข้าพเจ้าเห็นพี่เทียบมาบ้านทุกเช้า นั่งคอยพ่อตื่นเวลา ๖ โมงเช้า พี่เทียบจะแช่ลิ้นปี่คอยอยู่แล้ว เมื่อพ่อตื่นออกมาก็จะเริ่มเรียนกัน (ข้าพเจ้าขอใช้คำว่าเรียนไม่ใช่ต่อเพลงเฉย ๆ)

วิธีเรียน จำได้ว่าบอกกันทีละวรรค ในวรรคหนึ่ง ๆ ต้องจัดระยะจัดลม ตัวโน้ตสั้น–ยาว วิธีใช้ลิ้นปี่ ลิ้นคน ว่าควรจะทำอย่างไร ระบายลมตรงไหน ที่ใดควรผ่อนหนัก ผ่อนเบา เสร็จเป็นวรรค กำหนดเป็นหลักเกณฑ์ตายตัว อันเป็นการปูพื้นฐานให้หนาแน่นมั่นคงเสียตั้งแต่แรก เมื่อเริ่มก็ช้าหน่อย แต่เมื่อถึงเพลงต่อ ๆ ไป ก็นำหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เรียนไว้มาใช้เป็นที่ ๆ ไป ทำให้เรียนได้ดีและเร็วขึ้น การเรียนเช่นนี้ครูต้องจู้จี้เหนื่อย ลูกศิษย์ต้องพยายาม

พี่เทียบเป็นคนมีวิริยะ อุสาหะ อดทนอย่างดี พยายามทำตามที่สอน เพราะถ้าทำยังไม่ได้ ท่านจะไม่ต่อวรรคต่อไปให้ บางทีก็ถูกดุเอามาก ๆ ถ้าทำได้จึงจะให้ผ่านไป เวลาเรียนนั้นเป็นเวลาเช้า เสียงปี่ของพี่เทียบจะดังลอยไปไกล ๆ เสียงครูผู้สอนก็ตะโกนตามเทียบเสียง บอกให้ดังไปพร้อมกัน ได้ยินไปทั่วหัวบ้านท้ายบ้านบางไส้ไก่ เป็นที่รู้กันทั่วไปว่า พระเสนาะ ฯ สอนปี่ให้นายเทียบ ญาติพี่น้องของข้าพเจ้าที่บางไส้ไก่รู้จักพี่เทียบกันทั้งนั้น ส่วนการเรียนนั้น ยิ่งเพลงสูงขึ้นไป วิธีการก็มากขึ้น ลูกเล่นแพรวพราวมากขึ้น พื้นฐานที่ได้ไว้ดีทำให้ต่อเพลงไปเรื่อย ๆ ข้าพเจ้าเองก็เรียนร้องเพลงด้วยวิธีเช่นนี้ จึงทำให้อธิบายได้ บางเวลาพี่เทียบก็หายไปจะเป็นด้วยป่วยไข้ หรือมีกิจธุระไม่ได้มาเรียน ๒–๓ วัน พ่อจะไปตามที่บ้านหลังวัดกัลยาณ์ เป็นเช่นนี้อยู่หลายปี

เมื่อข้าพเจ้าอายุได้ ๘ ขวบ ข้าพเจ้าก็ร้องเพลงเป็นแล้ว และข้าพเจ้าจะต้องร้องเพลงในงานประชันปี่พาทย์ ๓ วงครั้งใหญ่ ที่วังบางขุน-พรหม ตอนนี้พี่เทียบเก่งแล้ว

ถึงตรงนี้จะขอเล่าประวัติผู้เข้ามาร่วมวงให้ทราบ

แต่เดิมนั้น วงปี่พาทย์จะมีอยู่ทั่วไป แต่ในส่วนกรุงเทพ ฯ นั้น ตามวังเจ้านาย บ้านเจ้าพระยาเสนาบดีจะตั้งวงของท่านเอง ท่านจะอุปถัมภ์บำรุงเลี้ยงนักดนตรีอย่างดี และจะหาครูผู้มีชื่อเสียง มีความรู้ ฝีมือดีมาสอนและควบคุมวง ท่านเจ้าพระยาธรรมาธิกรณาธิบดี ท่านเป็นเสนากระทรวงวัง พ่อข้าพเจ้าสังกัดกระทรวงนี้ ท่านจึงให้พ่อมาสอนที่บ้านท่าน เมื่อท่านเจ้าพระยาธรรมา ฯ ตั้งวงปี่พาทย์ ท่านได้คนฆ้องใหญ่ คนระนาดเอกมาจากอยุธยา สองคนนี้คือ **นายสอน วงฆ้อง** และ **นายทองใบ ขวัญดี** เจ้าพระยาธรรมาฯ ท่านขอทั้งสองคนนี้มาจากบิดามารดา ให้เข้ามาอยู่ในบ้านของท่าน ตั้งแต่อายุยังไม่ครบเกณฑ์ทหาร (และถ้าใครอายุครบเกณฑ์ทหารก็จะเป็นทหารรักษาวัง) ส่วนพ่อข้าพเจ้าก็ได้นำ **นายเทียบ คงลายทอง** **นายมิ โชดดี** (ต่อมาเปลี่ยนเป็น ทรัพย์เย็น) **นายพริ้ง ดนตรีรส นายเพิ่ม ภิญโย** บุตรครูจูบ้านปี่พาทย์ วัดใหม่พระพิเรนทร์ ฝั่งธนบุรี **นายแสวง โสภา นายทองศุข คำศิริ** (ต่อมาเปลี่ยนเป็น คงศักดิ์ คำศิริ หัวหน้าแผนกดนตรีไทย กรมโฆษณาการ คือกรมประชาสัมพันธ์ปัจจุบัน) คุณทองศุข คำศิรินี้ บ้านอยู่ตำบลบางไส้ไก่ ใกล้บ้านข้าพเจ้า แล้วยังมี **นายทรัพย์ นุตสถิตย์** เจ้าของเพลงเขมรชนบท ผู้นี้มาทีหลังตอนเป็นทหารรักษาวัง และ **นายเชื้อ นักร้อง** ยังมีคนอื่นอีก หลักฐานที่อ้างได้คือ พี่สาวคนโตของข้าพเจ้าเคยอยู่ในบ้านนี้เหมือนกัน แต่เขาไปเรียนหนังสือ

ข้าพเจ้าเรียกนักดนตรีวงนี้ว่าพี่ทุกคน เพราะพ่อสอนให้เรียกอย่างนั้น พี่สอนเล่าว่า เมื่อนักดนตรีได้เข้ารวมกันแล้ว พ่อข้าพเจ้าก็สั่งว่า ใครจะได้เพลงอะไรมาจากไหนก็ตาม ขอให้ลืมเสีย ท่านจะปรับปรุงใหม่ แล้วก็เริ่มตีเพลงสาธุการ ทุกคนโดนท่านกำหนดทาง

วันที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๖ คืนสำคัญวันประชันปี่พาทย์ที่วังบางขุนพรหมนั้น ปี่พาทย์ตั้งวงเรียงกัน วงแรกคือวงบางขุนพรหม คุณอาจางวางทั่ว พาทยโกศล เป็นผู้ควบคุมวง วงที่ ๒ คือ วงบูรพาภิรมย์ คุณครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ขณะนั้นเป็นจางวางศร) เป็นผู้ควบคุม และวงที่ ๓ วงเจ้าพระยาธรรมา ฯ พ่อข้าพเจ้าเป็นผู้คุมวง ข้าพเจ้าเป็นคนร้องวงนี้ ส่งเพลงกันตั้งแต่ค่ำจนจะรุ่งสว่าง ผลัดกันบรรเลงเป็นรอบ ๆ สูจิบัตรของงานนี้ยังมีอยู่ครบถ้วน โดยความกรุณาของคุณหมอพูนพิศนำมาให้ (ขอขอบพระคุณ) เมื่อใกล้สว่างก็ถึงเพลงเดี่ยวกราวในทั้งวง พี่เทียบเป่าปี่เพลงกราวใน ฝีมือก็ได้เป็นที่ประจักษ์แล้วในครั้งนั้น บรรดาครูอาจารย์ชั้นผู้ใหญ่ได้ยินได้ฟังโดยทั่วกัน ข้าพเจ้ายังเคยได้ยินท่านครูผู้ใหญ่ท่านพูดกันว่าคุณเทวาประสิทธิ์นั้น เป่าปี่เป็นเนื้อเป็นหลักแม่นมั่นคง ปี่พี่เทียบเป่าหวานล่องลอย เป็นคนละอย่างกัน สุดแต่ใครจะชอบอย่างไหน ส่วนฝีมือนั้นไม่ยิ่งหย่อนกว่ากัน นั่นเป็นการออกงานครั้งแรกและได้ร่วมวงกับพี่เทียบครั้งแรก เมื่ออายุข้าพเจ้าได้ ๘ ปี

ต่อมาหลังจากการประชันวงปี่พาทย์นั้นแล้ว พ่อก็ได้พาข้าพเจ้าไปงานต่าง ๆ กับวงนี้ พี่เทียบก็ไปด้วยทุกคราว และทุกครั้งที่เลิกงานตอนค่ำ บ้านข้าพเจ้าอยู่ฝั่งธนบุรี ต้องข้ามฟากด้วยเรือจ้าง แล้วก็ต้องเดินไปตามถนนเล็ก ๆ มืด ๆ พี่เทียบกับพี่มิจะผลัดกันอุ้มข้าพเจ้ามาส่ง เมื่อส่ง

ข้าพเจ้ากับพ่อที่บ้านแล้ว พี่มิกีเดินกลับบ้านซึ่งอยู่ที่บ้านขมิ้น ส่วนพี่เทียบก็จะเดินกลับบ้านหลังวัดกัลยาณ์ เป็นเช่นนี้อยู่นาน

เมื่อสิ้นรัชกาลที่ ๖ วงปี่พาทย์ของเสนาบดีกระทรวงวัง ก็เข้ามาเป็นข้าราชการในกรมมหรสพในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (บางคนก็ออกไปรับราชการที่อื่น) พ่อก็ยังสอนและควบคุมวงอยู่ พ่อกับพี่เทียบพี่มิ (สองคนนี้รักกันมาก) มักจะมีเวลาเดินไปเที่ยวด้วยกันบ่อย ๆ ตามถนนเจริญกรุง เยาวราช ซื้อของและหาอะไรรับประทาน หรือเดินเที่ยวซื้อของเก่า ๆ ในเวิ้งนครเขษมที่นี่มีของเก่า ๆ ขายมาก ชอบไปกันนัก บางคราวข้าพเจ้าก็ได้ไปด้วย

พ่อมิได้สอนให้พี่เทียบเป่าปี่อย่างเดียว แต่ยังสอนพี่เทียบด้วยเรื่องวิธีทำลิ้นปี่ เริ่มตั้งแต่เลือกใบตาล ว่าจะต้องใช้ใบตาลสีขนาดไหน อ่อนแก่ของใบขนาดไหน เสียงสูงต้องใช้ใบตาลหรือตัดอย่างไร เสียงต่ำจะใช้จะต้องตัดอย่างไร ขนาดไหน อย่างละเอียดละออ เมื่อหามาได้ก็ตัดลิ้นปี่ลองกัน หัดคว้านปี่ กลึงปี่ ทำกำพวดปี่ ครูกับลูกศิษย์ก็เที่ยวเดินหาเครื่องมือถูก ๆ ตามเวิ้งมาทำปี่ใช้กัน ลิ้นปี่นั้นมีทุกชนิด ปี่ใน ปี่นอก ปี่มอญ ปี่ชวา ต้องเรียนต้องลอง ต้องคุยกันว่าอย่างไหนจะเหมาะกับอะไรเป็นประจำ ข้าพเจ้าเคยเห็นพ่อตัดลิ้นปี่ให้พี่เทียบลองอยู่บ่อย ๆ และพี่เทียบก็ตัดลิ้นปี่มาให้พ่อข้าพเจ้าใช้อยู่เสมอ

สิ่งที่พ่อข้าพเจ้าสอนเตือนอยู่บ่อย ๆ อีกอย่างหนึ่งคือ **"อย่าเชื่อใครชม คำชมเป็นยาพิษ ทำให้เป็นคนอวดดี"** เมื่อได้ดีท่านจะบอกเอง พี่เทียบได้ถือจดจำแม่นยำนัก ไม่เคยรับคำชมของใคร นอกจากถ่อมตัวไว้ทั้ง ๆ ที่ใครก็รู้ฝีมือ รู้กันทั่วในวงการดนตรีไทย และพ่อก็บอกพี่เทียบว่า

ท่านปล่อยได้เพราะดีอยู่ตัวแล้ว พ่อกับพี่เทียบไปงานต่าง ๆ ด้วยกันทั้งในและนอกราชการเสมอมา

จนเมื่อสิ้นรัชกาลที่ ๗ พ่อก็เกษียณอายุ พี่เทียบยังไปมาหาสู่อยู่ตลอดเวลา ด้วยความรักและความเคารพยิ่ง ลูก ๆ ของพี่เทียบเรียกพ่อว่าคุณปู่ทุกคน พี่เทียบเรียกพ่อข้าพเจ้าว่า "เจ้าคุณครู" เรียกแม่ข้าพเจ้าว่าคุณน้ำ แม่มีความสนิทสนมกับพี่เทียบมาก

พ่อต่อเพลงให้พี่เทียบ ทุกเดี่ยว ทุกอย่าง พี่เทียบมีความชำนาญนัก สามารถทำเพลงให้มีชีวิต ไพเราะจับใจ ด้วยความเชี่ยวชาญสามารถจะเป่าปี่ทำล่องลอยเล่น โดยไม่ยอมลงตามจังหวะได้เป็นนาน ๆ อย่างเหมาะสมน่าฟัง การทำลูกเล่นเช่นนี้ ทำให้เป็นที่สนุกสนานรื่นเริงแก่เพื่อนร่วมวงยิ่งนัก นอกจากจะเป่าได้หวานจับใจแล้ว ยังทำตลกก็ได้ด้วยบางทีก็ทำให้ล่องลอย เช่นปี่พาทย์ตั้งเพลงเชิด ปี่พาทย์จะวิ่งเป็นพื้น แต่ปี่จะเป่าลอยหวานวาดเป็นลวดลายวิจิตรสวยงามอยู่ข้างบน จนจะหมดเชิดตัวแรก จึงจะกลับเข้าวง ยิ่งเพลงฉุยฉาย นอกจากจะเป่าคำพูดตามคำร้องได้ชัดที่สุดแล้ว เวลาเครื่องรับ พี่เทียบจะวาดลวดลายสวยงาม ลัดเลาะลงด้วยความเหมาะสมพอดีพองามอย่างยิ่ง หรือจะเป่าครวญทยอยรวมเข้ามากับร้อง พี่เทียบครวญได้ไพเราะนัก ปี่ชวายิ่งวิเศษ หาใครเทียบเคียงไม่ได้เลย ข้าพเจ้าแน่ใจว่า จะหาใครที่ไหนมีความรู้กว้างขวางเชี่ยว-ชาญ แตกฉาน คล่องในเชิงปฏิบัติถึงเพียงนี้ไม่มีอีกแล้ว

พี่เทียบเป็นคนมีนิสัยร่าเริง สนุกสนาน สุภาพ และอ่อนน้อมถ่อมตัวเข้ากับคนได้ทุกวัย และที่สำคัญเป็นคนมักน้อย เป็นพ่อบ้านที่ดี ไม่ดื่มเหล้า ไม่มีความพยาบาทโกรธใครเลย ทั้งเป็นผู้มีความกตัญญูรู้คุณอย่าง

ยิ่ง โดยเฉพาะต่อพ่อของข้าพเจ้า ทั้งเคารพบูชา ทุกครั้งที่พูดถึงต้องยกมือไหว้ และพูดกับข้าพเจ้าเสียงเครือ ๆ ว่า ท่านอยากให้ผมดี ผมก็ดีสมใจท่าน เขาพูดเฉพาะกับข้าพเจ้า ซึ่งเราเหมือนญาติสนิท

เมื่อค่ำวันที่ ๒๗ มกราคม นี้ ข้าพเจ้าได้รับโทรศัพท์ พอได้ยินว่าปีบพูด ข้าพเจ้าก็เกิดความกลัวขึ้นมาทันที ความจริงก็นึกกลัว ๆ อยู่มาหลายวันแล้ว ตลอดเวลาที่พี่เทียบเริ่มป่วย และได้เข้ารักษาตัวในโรงพยาบาลอยู่หลายครั้ง ข้าพเจ้าได้ติดตามไปดูและขอให้ คุณหมอเอื้อพงษ์ จตุรธำรง ผู้เป็นศิษย์ของข้าพเจ้าคอยบอกเล่าอาการ และการรักษาอย่างละเอียดมาทางโทรศัพท์ทุกครั้ง ครั้งหลังข้าพเจ้าจะไปเยี่ยม หมอเอื้อพงษ์บอกมาว่า คุณหมอชุษณะ ผู้ดูแลรักษาพี่เทียบอนุญาตให้กลับบ้านได้แล้ว "ครูอยากกลับบ้าน เห็นว่าควรตามใจ เพราะเห็นจะเอาไว้ไม่อยู่แล้ว" จากนั้นข้าพเจ้าก็ไปบ้านหลังวัดกัลยาณ์ กับอาจารย์ประพจน์ อัศววิรุฬหการ เมื่อไปเห็นแล้วใจหาย คิดในใจว่า ถ้าจะไม่ได้การเสียแล้ว ข้าพเจ้าอยู่ด้วยสักพักใหญ่ พอค่ำก็กลับ ข้าพเจ้ากับประพจน์ได้พูดกันอย่างท้อ ๆ ใจว่า "ทีนี้ละหมดแน่ ของดีไม่มีแล้ว" เสียดายมาก และรู้สึกเงียบเหงาในใจอย่างบอกไม่ถูก

ทั้งที่รู้อยู่แล้วยังทำใจไม่ได้ ข้าพเจ้าเสียดาย สะเทือนใจที่สุด ในฐานะเป็นนักดนตรี ในฐานะที่เป็นเหมือนญาติสนิท เสียดายความนับถือ และความปรารถนาดีที่พี่เทียบมีต่อข้าพเจ้าอย่างจริงใจตลอดมา ตั้งแต่เกิดก็ว่าได้

ข้าพเจ้าจำได้ว่า เมื่อคราวทำเทปให้กรมศิลปากร ข้าพเจ้าได้ร้องเพลง "**เหราเล่นน้ำ**" ที่พี่เทียบชอบนัก วันตั้งศพคืนสุดท้าย คุณบุญ-ช่วย โสวัตร มาขอให้ข้าพเจ้าร้องส่งเครื่องสายปี่ชวา ข้าพเจ้าร้องเพลงเหราเล่นน้ำ ด้วยความตั้งใจร้องที่สุด เพื่อให้พี่เทียบได้ฟัง

ตลอดชีวิตอันยาวนานอันไม่สู้สุขสมบูรณ์นัก พี่ก็อยู่มาด้วยความมักน้อย ขยันหมั่นเพียร ทำงานหนักมาตลอดชีวิต เป่าปี่มาตั้งแต่อายุยังน้อย ปวดหัวต้องกินยาทันใจประจำ อยู่ในราชการเป่าปี่มา ๖๐ กว่าปี ไปต่างประเทศก็หลายครั้ง ไม่เคยมีการป่วยไข้หนักเลย ทำงานสม่ำเสมอ โดยใช้ชีวิตสมค่า ตลอดเวลาทุ่มเทให้กับงานดนตรี อาศัยที่เป็นนักดนตรี มีความสุขกับงาน ถึงยากจนก็เป็นสุข เพราะใจอยู่กับความงามของศิลปะ เคยได้ยินเสมอว่า **นักดนตรีเอกชาติไหน ๆ ก็ไม่มีความสุขสมบูรณ์ พี่ก็เป็นนักดนตรีเอกของชาติไทย ก็ไม่มีอะไรเหมือนกัน ตั้งแต่ข้าพเจ้าเกิดมาก็เห็นพี่เทียบเท่านี้ พี่ทำงานมาตลอดชีวิตจนตายก็เห็นเท่านี้ ตรงข้ามกับงานที่แตกฉานงอกงาม ยอดเยี่ยมเป็นเอก เป็นของประดับชาติใครก็เทียบไม่ได้ จะหาอะไรก็คงหาแทนได้ แต่จะหาคนที่มีฝีมือยอดเยี่ยมอย่างพี่เทียบ คงหาไม่ได้อีกแล้ว**

พวกเราที่เป็นลูกศิษย์สนิท ๆ ของพ่อทุกคน จะได้ยินพ่อพูดเสมอว่า ดนตรีนั้นเขาเล่นกันบนสวรรค์ จากนี้ไปพี่ก็คงไปเล่นดนตรีสำราญอยู่บนสวรรค์แล้ว พี่คงจะได้พบกับความสุขสมบูรณ์พร้อม ดีกว่าในโลกนี้ ซึ่งนิยมการพูดรุ่งเรืองรวดเร็วกว่าการปฏิบัติ เพราะที่บนสวรรค์โน้น มีผู้รู้ค่า เข้าถึงงานของพี่อย่างลึกซึ้ง และชื่นชมอย่างแท้จริง.

เจริญใจ สุนทรวาทิน

๕ มีนาคม ๒๕๒๕

สิ้นเสียงปี่

ณ หอประชุมคุรุสภา บนเวทีคืนวันนั้น ไฟทั้งหมดดับมืดมิด มีแต่แสงที่สาดส่องตรงมายังสุภาพบุรุษผู้หนึ่ง ท่านนุ่งผ้าม่วงสีน้ำเงิน ใส่เสื้อกระดุมห้าเม็ด นั่งพับเพียบเรียบร้อยอยู่บนตั่งทอง ในมือถือปี่ใน อยู่เพียงเลาเดียว

คืนวันนั้นหลายปีมาแล้ว คุรุสภาจัดเป็นสัปดาห์ความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ วันนั้นเราแสดง "ของดี" ของไทยให้ชาวไทยและชาวเทศได้สัมผัสกับสิ่งที่สูงค่าของเมืองไทย คืนวันนั้นครูเทียบ คงลายทอง จะเป่าปี่เพลงพญาโศก

เมื่อเสียงปี่กังโหยหวนขึ้นไปถึงเสียงสูงสุด แล้วกลับหวลต่ำลงมาจนแทบจะเกือบไม่ได้ยิน แล้วตอนที่เสียงอ่อนเบาจนเกือบจะไม่ได้ยินนั้นกลับทำให้เกิดความรู้สึกดื่มด่ำสะเทือนเข้าไปถึงส่วนลึกของหัวใจ คนฟังหลายคนมาปรารภกันว่า รู้สึกเหมือนหัวใจจะขาด ท่านสุนทรภู่ท่านเขียนถึงปี่ของพระอภัยว่า มีพลังถึงขนาดที่ทำให้ขาดดวงจิตได้ คงจะเป็นเช่นนี้เอง

ตั้งแต่ได้ฟังวันนั้น เสียงปี่ของครูเทียบ ก็ยังหวนโหยอยู่ในหู ดิฉันจึงต้องติดตามไปแทบทุกแห่งที่ครูเทียบไปแสดง นึกว่าตัวเองราวกับเป็นนางละเวงหลงปี่พระอภัย

อีกครั้งหนึ่ง ดิฉันได้มีโอกาสไปฟัง คุณคึกฤทธิ์ ปราโมช และคุณมนตรี ตราโมท บรรยายเรื่องดนตรีไทยที่หอประชุมเล็กของมหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์ คุณคึกฤทธิ์ได้แนะนำครูเทียบและประกาศว่า ครูเทียบจะเป่าปี่เพลงต่อยรูป

เมื่อเสียงกังวานของปี่กังแว่วแจ้วเจ้อยขึ้นมา ยิ่งเป่าก็ยิ่งทวีความไพเราะขึ้นทุกที ราวกับไม่ใช่เสียงที่มนุษย์จะทำได้ วันนั้นในหอประชุมทุกคนเงียบกริบราวกับไม่มีคนอยู่เลย ตัวดิฉันเองนั้นเป็นคนอย่างที่ทางพระท่านว่าไม่ค่อยจะดี คือมีดนตรีที่ไหนไปที่นั่น มีละคร โขนที่ไหนไปที่นั่น ตั้งแต่ได้ฟังครูเทียบมาก็หลายหน ยังไม่เคยได้เกิดความรู้สึกมหัศจรรย์เท่าครั้งนี้ คือเกิดความสำราญอย่างสุดซึ้ง ถึงกับลืมตัวไปชั่วขณะ ไม่รู้ตัวว่าเป็นใคร หรืออยู่ที่ไหน ใจคอก็ล่องลอยตามเสียงปี่ จนกาลเวลาหยุดนิ่งไม่เคลื่อนไหว เสียงปี่ของครูเทียบเพลงต่อยรูปนั้น ต่อยล้ำเข้าไปในหัวใจราวกับถูกสะกดจิต คุณคึกฤทธิ์ได้พูดไว้ก่อนที่ครูเทียบจะเป่าว่า ปี่เป็นวิญญาณของเพลง วันนี้ดิฉันเองก็ได้ขายวิญญาณให้ครูเทียบ ไปเรียบร้อย

ตั้งแต่วันนั้นมา เมื่อพบครูเทียบทีไร ดิฉันก็เมียงเข้าไปขอความรู้เกี่ยวกับท่านทุกครั้ง ดิฉันจะขอเล่าประวัติเพียงนิดหน่อยที่ท่านเล่าจากปากของท่านเอง "บูรพาจารย์ของผมคือเจ้าคุณเสนาะดุริยางค์ (แช่ม สุนทรวาทิน) ท่านเป็นลูกของครูช้อย ครูดนตรีที่ตาพิการทั้งสองข้าง แต่มิได้พิการทางใจ เห็นได้จากเพลงที่ยิ่งใหญ่ที่ท่านแต่งให้ เช่น เพลงเขมรโพธิสัตว์ แขกลพบุรี อกทะเล ฯลฯ ผมไปหัดจากเจ้าคุณครู ตั้งแต่อายุประมาณ ๑๖ ปี หัดอยู่ประมาณ ๖–๗ ปี" ตอนที่ครูเทียบเล่าให้ดิฉันฟังนั้น ครูของท่านไปสู่สวรรค์เสียยี่สิบกว่าปีแล้ว แต่เมื่อเวลาท่านพูดถึงครู

ทีไร น้ำตาก็ยังคลอตาอยู่เสมอ สิ่งที่จับใจที่สุดคือ ท่านบอกว่า "ตั้งแต่บูรพาจารย์ของผมท่านสิ้นไป ผมยังใส่บาตรให้ท่านไม่ขาดสักวันเดียว ตลอดยี่สิบกว่าปีมานี้"

ครูเทียบนับถือครูของท่านเป็นที่สุด คราวหนึ่งคุณเจริญใจ สุนทรวาทิน ลูกสาวครูของครูเทียบ ได้ไปในพิธีไหว้ครูที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครูเทียบได้ไปด้วย พบหน้ากันบนเวทีครูเทียบก็ลงกราบ คุณเจริญใจตกใจมาก เพราะเธอก็เรียกว่าพี่เทียบอยู่ตลอดเวลา แต่มานึกขึ้นได้ว่าวันนั้นเธอห้อยรูปเจ้าคุณพ่อไป ครูเทียบกราบรูปครูของท่าน เมื่อพบหน้าครูเทียบทีไร ถ้าดิฉันหรือใคร ๆ ออกปากชม ท่านทำสีหน้าไม่พอใจและมักจะเดินหนีไป ดิฉันได้นำข้อข้องใจนี้ไปถามคุณเจริญใจ เธอเล่าว่า คุณพ่อว่าไว้ว่า "ถ้าใครชมอย่าฟัง ถ้าติจึงจะฟัง" เผอิญครูคงจะลืมสั่งว่า "ถึงติครูก็อย่าโกรธ" ครูเทียบนั้นรักและเคารพครูเป็นชีวิต วันหนึ่งนักดนตรีมือเอกคนหนึ่งแต่คนละวง พูดจาล้อเลียนครูของครูเทียบ ครูเทียบเล่าให้ดิฉันฟังว่า "ผมลูบลงไปที่หัวเขาแรงหน่อยเมื่อเอามือออก จึงมีผมติดมือมาด้วยกระจุกหนึ่ง" ศิลปินทุกคนต้องมีอารมณ์จึงจะผลิตงานศิลปะได้ดี

คุณเจริญใจและครูเทียบได้เคยเล่นร่วมวงกันมามากมาย จึงมีฝีมือถึงกันและถูกกันเป็นอย่างยิ่ง ครั้งหนึ่งพวกนักฟังดนตรีไทยหลายคน ได้ไปคอยฟังคณะลูกศิษย์เจ้าคุณเสนาะดุริยางค์ออกรายการคันธรรพศาลา วันนั้นครูเทียบจะเป่าปี่และคุณเจริญใจจะร้องเพลงฉุยฉายเบญจกายแปลง พวกเราก็ "เขม้นใจคอยฟังด้วยปรีดา" ตอนที่เรากลั้นใจคอยฟังนั้นคือ ตอนที่คน

ร้องจะร้องว่า " งามนักเอย ใครเห็นพิมพักตร์ก็จะรักจะใคร่ หลับก็จะฝัน กรั้นตื่นก็จะคิด อยากจะเห็นอีกสักนิดหนึ่งให้ชื่นใจ"

เมื่อคุณเจริญใจร้องถึงตอน " อยากจะเห็นอีกสักนิด " ก็ปรายตาชำเลืองมาทางครูเทียบเหมือนจะบอกว่า " เป่าให้นิ๊คจริง ๆ นะพี่เทียบ" ครูเทียบก็มองตอบเหมือนจะบอกว่าเชื่อมือเถิดน่า เราลูกศิษย์สำนักเดียวกันแท้ ๆ เคยเล่นมามันรู้มือกันแล้ว เสียงปี่ของครูเทียบจึงดัง " นิ๊ค " ได้จริงเหมือนเสียงร้องไม่ผิดเพี้ยน

ศิลปะที่ทัดเทียมกันนั้นก่อให้เกิดความซาบซ่านบันดาลใจ ทุกคนที่ฟังก็บอกว่ารู้สึกขนลุกซู่ไปทั้งตัว

ครั้งหนึ่งประมาณสักห้าหกปีมาแล้ว ลูกศิษย์เจ้าคุณเสนาะดุริยางค์ทั้งหมดเท่าที่เหลืออยู่ นัดกันจะไปอัดเพลงไว้เป็นที่ระลึกก่อนที่ต่างคนต่างจะจากกันไป คุณวิลาส หงส์เวส มีห้องอัดเสียงที่ดีมาก และเต็มใจให้นักดนตรีไทยไปใช้ห้องของท่านวันนั้น เมื่อดิฉันเปิดประตูเข้าไปในห้องเห็นท่านครูดนตรีไทยหลายท่านที่ฝีมือเป็นยอดเยี่ยม ก็เกิดความรู้สึกเหมือนเปิดเข้าไปพบขุมมหาสมบัติ ต้องร้องอยู่ในใจว่า นี่แล้วของสูงค่าของเมืองไทย ถ้าหมดไปแล้วก็ไม่มีทางจะหามาเทียบเทียมได้ วันนั้นคุณเจริญใจสุนทรวาทิน จะเป็นผู้ร้องแต่ผู้เดียว และจะอัดเพลงตับกากี่ทั้งตับ นักดนตรีเอกทั้งหลายมี

๑. ครูพริ้ง ดนตรีรส ระนาดเอก
๒. ครูเทียบ คงลายทอง ปี่ใน
๓. ครูสอน วงฆ้อง ฆ้องใหญ่
๔. ครูมิ ทรัพย์เย็น กลอง

๕. ครูอรุณ กอบกุล ระนาดทุ้ม

๖. หลวงไพเราะเสียงซอ (แขกรับเชิญ)

การเล่นเพลงวันนั้น ก่อให้เกิดศรัทธากับดิฉันเป็นอย่างยิ่ง คนที่เป็นลูกศิษย์ครูเดียวกัน เมื่อนาน ๆ จะได้มาร่วมวงกัน ช่างทำเพลงได้ไพเราะกลมกลืนกันอย่างหาที่เปรียบมิได้ บางเพลงไม่เคยเล่นด้วยกันมาตั้ง ๔๐ ปี แล้วท่านที่เล่นก็ล้วนแต่อายุเลย ๗๐ ปีทั้งนั้น บางวรรคบางตอนคนใดลืมเพียงทำมือถามตอนต่อไป ครูสอน วงฆ้อง คนฆ้องใหญ่ ก็ยกมือโหย่ง ๆ สูง ๆ ไล่ไปตามลูกฆ้อง ครูพริ้งคนระนาดเอกก็ต่อได้โดยไม่ชะงัก ครูดนตรีคนอื่น ๆ อายุท่านมากแล้ว เมื่อเวลานั่งก็นั่งกันเงียบ ๆ แต่วันนั้นครูเทียบสนุกกว่าเพื่อน เพราะได้พบเพื่อนครบชุด ใช้วิธีทักทายเพื่อนรักของท่าน เช่นครูพริ้งด้วยการใช้ปี่คู่ชีพของท่าน เคาะลงไปเบาะ ๆ บนศีรษะเป็นการทักทาย

จากวันนั้นมาถึงวันนี้ เพียงเวลาไม่กี่ปี น่าเศร้าน่าเสียดายนัก ที่ครูทั้งหลายที่กล่าวนามมานั้นก็ได้ล่วงลับตามครูของท่านไปสู่สรวงสวรรค์กันทีละท่าน จนถึงครูเทียบเป็นคนสุดท้าย เมื่อครูเทียบได้ไปพบครู ครูของท่านคงจะพอใจมาก ที่ลูกศิษย์ได้ทำชื่อเสียงให้ครูมาก เสียงปี่ของครูเทียบมิได้กังวานอยู่เพียงในเมืองไทย ท่านถือปี่ลีลาไปแสดงนอกประเทศหลายครั้งหลายคราว คราวที่ไปแสดงที่ประเทศเยอรมัน รวมกับชาติอื่นอีกหลายชาติ ประธานที่ประชุมได้ขอจับมือครูเทียบของไทยเราเพียงคนเดียว และนักดนตรีอินเดีย ซึ่งส่วนมากเป็นพวกชำนาญในทางปี่พร้อมใจกันกราบครูเทียบ เพราะเสียงปี่ของครูเทียบนั้น พิสูจน์ได้ว่าไม่มีใครเทียบจริง ๆ

คุณเจริญใจเล่าว่า เสียงปี่ของครูเทียบนั้น บางครั้งฟังแล้วน้ำตาไหล เพราะมีส่วนคล้ายคลึงกับเสียงครู ถ้าครูเทียบทราบมาถึงข้อความตอนนี้คงจะไม่พอใจเป็นอย่างมาก เพราะท่านเป็นคนนอบน้อมถ่อมตน การที่จะชมว่าเป่าได้ใกล้เคียงกับครูนั้น เป็นสิ่งที่ท่านฟังไม่ได้

มีคนพูดกันว่า บ้านนี้ครูเทียบคงจะไปเป่าปี่ อยู่บนสวรรค์แล้ว เพราะบนนั้น ท่านคงดีใจอย่างที่สุดที่จะได้พบครูของท่าน และสหายร่วมวงทั้งหลายคอยอยู่ ครบวง ท่านเหล่านี้เมื่อยังมีชีวิตอยู่ก็ได้สร้างสมแต่บุญ ทำความสำราญใจให้เกิดแก่ผู้ฟังที่รู้จักฟังของดีมีค่าของเมืองไทย ที่บรรพบุรุษของเราได้สะสมไว้ให้เป็นมรดกแก่ลูกหลาน เมื่อฉลองสองร้อยปีของเมืองเรา ท่านทั้งหลายเหล่านี้คงได้ร่วมวงกันบรรเลงเพลงให้พร ให้เมืองไทยและคนไทย ได้คงความเป็นไทยอยู่ยืนยงเพื่อช่วยกันรักษามรดกวัฒนธรรมไทยไว้ชั่วกาลนาน

"อันคนตรีมีคุณทุกอย่างไป ย่อมใช้ได้ดังจินดาค่าบุรินทร์
อันมนุษย์ครุฑาเทวราช จตุบาทในป่าพนาสิน
แม้นปี่เราเป่าไปให้ได้ยิน ย่อมสุดสิ้นโทโสที่โกรธา"

(สุนทรภู่)

ทมนี่ มหานนท์

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๕

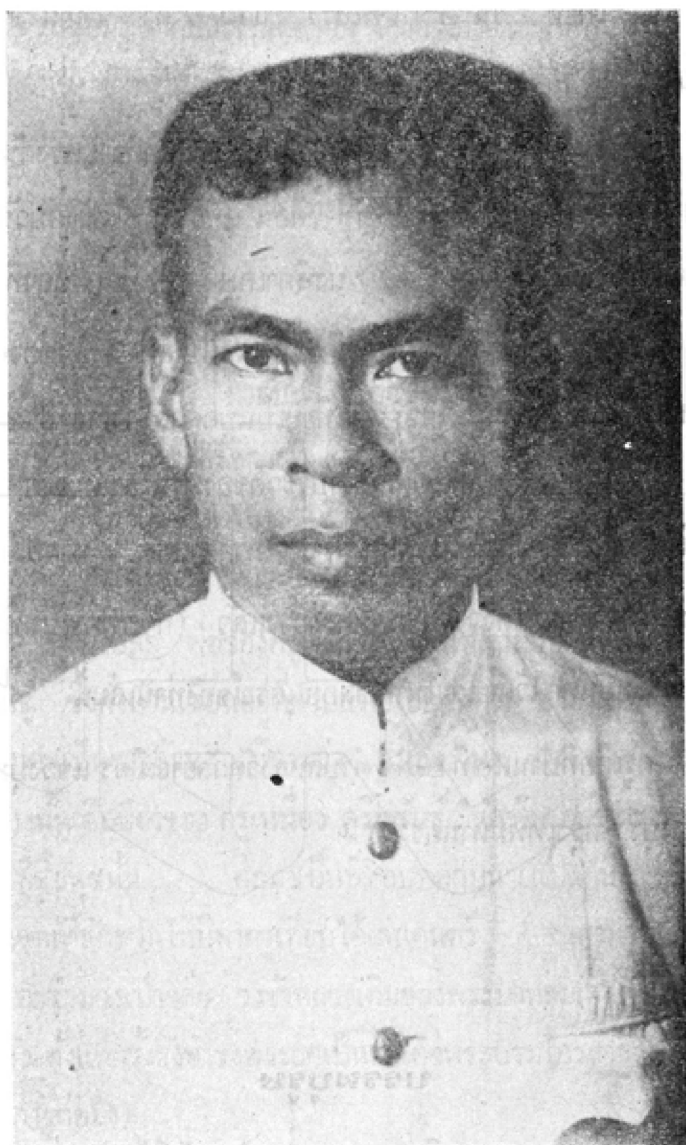
ชีวประวัติ

นายเทียบ คงลายทอง ต.ม., จ.ช.

ประวัติและทะเบียนประจำตัวของครูเทียบ คงลายทอง ที่บันทึกไว้เมื่อแรกเข้ารับราชการในกรมมหรสพ สังกัดกองพิณพาทย์หลวง เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๙ นั้น เขียนไว้ว่า ครูเกิดวันจันทร์ ขึ้น ๙ ค่ำ เดือน ๙ ปีขาล ตรงกับวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๔๔๕ ครั้นย้ายออกมาอยู่กรมศิลปากร ก็ลงวันเดือนปีเกิดซ้ำลงไปอย่างเดียวกันอีก แต่ก็ยังสงสัยว่า เดือน ๙ ไทย ไม่น่าจะเป็นเดือนพฤศจิกายน จึงเปิดหนังสือ **"เพลงยังไม่สิ้นเสียง"** ซึ่ง **เอนก นาวิกมูล** เขียนประวัติครูไว้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ก็ลงไว้ว่า ครูเทียบ เกิดวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๕ ซึ่งเป็นเดือน ๙ ของไทย เมื่อเกิดข้อขัดแย้งเช่นนี้ ผู้เขียนจึงต้องไปสืบประวัติที่บ้านของท่าน **คุณแหวน**บุตรสาวคนโตของครูได้หยิบดวงชะตาที่ผูกไว้มาให้ดู ก็ยิ่งทำให้เกิดความสับสนขึ้นอีก เพราะดวงชะตานั้นเขียนไว้ว่า ครูเกิดวันจันทร์แรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ตรงกับวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๔๕

ร้อนถึงคุณสว่าง ภรรยาครู ต้องเข้าไปค้นสมุดบันทึกเล่มจิ๋วออกมาให้ดู แล้วบอกว่าให้ผู้เขียนค้นดูช้า ๆ เพราะในนั้นมีบันทึกลายมือบิดาของครูเทียบเขียนไว้ดังนี้

๑. ทิพ วัน ๓ (อังคาร) ขึ้นค่ำ (หนึ่งค่ำ) เดือน ๓ ปีวอก ๔ โมงเช้า

ถ่ายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๘

๒. เทียบ วัน ๒ (จันทร์) แรม ๗ ค่ำ เดือน ๙ ปีขาล เวลาบ่ายสามโมง

เมื่อนำมาตรวจกับปฏิทินร้อยปี ๓ ฉบับ ได้ความตรงกันหมดว่า ครูเทียบ เกิดวันจันทร์ แรม ๗ ค่ำ เดือน ๙ ปีขาล ตรงกับวันที่ ๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๕ เวลา ๑๕ นาฬิกาเศษ นับเป็นถูกต้องที่สุด

เหตุที่ผู้เขียนต้องอารัมภบทเรื่องวันเดือนปีเกิด ของครูเทียบ ยืดยาวเช่นนี้เพราะมีความมั่นใจว่า ครูเทียบเป็นบุคคลสำคัญของประเทศชาติ คนหนึ่ง ซึ่งในอนาคตจะต้องมีผู้ศึกษาประวัติของท่านโดยละเอียด บางคน อาจจะนำดวงชะตาของท่านไปศึกษาทางวิชาโหราศาสตร์ หากปล่อยไว้ให้ คลาดเคลื่อน แต่ละแห่งว่ากันไว้คนละอย่างแล้ว ก็จะกลายเป็นที่ถกเถียง ต่อไป จึงขอบันทึกไว้เสียเลยในหนังสืออนุสรณ์ของท่านเล่มนี้

ครูเกิดที่บ้านเลขที่ ๒๗๑ ตำบลหลังวัดกัลยาณมิตร แขวงบุปผาราม อำเภอธนบุรี กรุงเทพมหานคร

บรรพบุรุษ

บรรพบุรุษของครูเทียบ จะมาจากไหนยังมีปัญหาอยู่ คุณเอนก นาวิกมูล บันทึกไว้ว่ามีเชื้อสายมาจากอัมพวา อันเป็นดินแดนแห่งนักดนตรี ส่วนบุตร–ธิดาของท่านยืนยันว่า มีเชื้อสายมาจากจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งก็เป็น

เมืองคนตรีมีชื่อมาเก่าก่อนเช่นเดียวกัน โดยอ้างว่ายังมีญาติพี่น้องอยู่เพชรบุรีจนถึงทุกวันนี้ สำหรับผู้เขียนเองเคยเรียนถามท่านด้วยตนเอง ท่านบอกว่า

"อย่าให้ผมพูดเลย เดี๋ยวจะกลายเป็นปด ผมมาจากวัดกัลยาณ์พอแล้ว" ด้วยคำพูดของครูเทียบเท่านี้ ท่านผู้อ่านก็จะเห็นอุปนิสัยอันแท้จริงของครูเทียบแล้ว

ต้นตระกูลของครูเทียบเท่าที่สืบได้เพียงแต่คุณทวดของครู มีนามว่า **นายจาด** เป็นเจ้ากรม "การปูน" (คือปูนกินกับหมาก) และทำงานเกี่ยวกับภาษีซุงไม้สักมาแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ เดิมตั้งบ้านเรือนอยู่ปากคลองติดแม่น้ำเจ้าพระยา ภรรยาของท่านจะชื่อใดไม่ปรากฏ และมีบุตรเป็นชายชื่อ **คง** ซึ่งเป็นคุณปู่ของครูเทียบ นายคงมีบุตรชื่อแปลกเป็นบิดาของครูเทียบ

นายแปลก พ่อของครูเทียบนั้น สนิทสนมกับ **ครูโน (หรือโนรี) ดุริยพันธุ์** ซึ่งตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ตำบลวัดน้อยนพคุณ ฝั่งธนบุรี ครูโนนั้นมีบุตรสามคนเป็นชายล้วน มีนามว่า **เนื่อง นุช และนวล ดุริยพันธุ์** นายเนื่องนั้น คือบิดาของ **ครูเหนี่ยว ดุริยพันธุ์** *นักร้องเอกของกรมศิลปากร ส่วนคนที่ชื่อนุชนั้น ต่อมาเป็นที่ชอบพอกับนายแปลกบิดาของครูเทียบ และเป็นคนที่ชักชวนให้บิดาครูเทียบได้เล่นดนตรี จนสามารถเป่าขลุ่ยได้ดีมาก เคยร่วมวงเป่าขลุ่ย วงข้าหลวงเดิมของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ครั้งยังดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ แต่มิได้รับราชการต่อมา

เมื่อครั้งที่มีการสร้างวัดกัลยาณมิตรนั้น ท่านผู้สร้างมีความประสงค์ที่จะให้เขตของวัดติดคลองด้านหนึ่ง และติดแม่น้ำอีกด้านหนึ่ง จึงขอให้

---

*ครูเหนี่ยว เรียกครูเทียบว่า "น้าเทียบ"

นายคงปู่ของครูย้ายบ้านเข้ามาปลูกหลังวัด โดยแลกที่ดินกัน ที่ดินผืนที่ครูอยู่ตั้งแต่เกิดจนมีครอบครัว จึงเป็นที่ดินของบรรพบุรุษสืบต่อมา และยึดอาชีพในการทอผ้า อันเป็นงานของหมู่บ้านหลังวัดกัลยาณ์ มาตั้งแต่ครั้งนั้น บ้านของนายแปลก จึงเข้ามาอยู่ชิดกับบ้านของหลวงกัลยาณมิตตาวาส อันเป็นต้นตระกูลพาทยโกศล

ความสัมพันธ์ระหว่างนายแปลก กับครูโนนั้นยังมีปรากฏอยู่ คือ ปี่ ๑ เลา อันเป็นปี่ของครูโน ซึ่งครูได้เก็บไว้บูชามาจนทุกวันนี้

นายแปลก บิดาของครูนั้นมิได้ยึดอาชีพนักดนตรี แต่ก็มีความรู้สามารถสอนดนตรีให้แก่บุตรได้ เป็นการปูพื้นมาแต่ยังเยาว์ งานของท่านนอกจากจะทำเพิ่มทอผ้าแล้ว ยังมีหน้าที่เป็นนายท้ายเรือหลวง สังกัดอยู่กรมมหาดเล็กในสมัยรัชกาลที่ ๕

คุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวรรณ เล่าว่า นายแปลกเป็นคนดุ เด็ก ๆ กลัวกันทั้งนั้น เมื่อท่านยังเป็นเด็กจะวิ่งเล่นผ่านบ้านนายแปลก จะต้องแอบรั้วดูก่อนว่านั่งอยู่ใต้ถุนบ้านหรือเปล่า เพราะไม่กล้าสบตา ด้วยความกลัว เวลาจะวิ่งผ่าน พอได้ยินเสียงนายแปลกกระแอมเท่านั้น ท่านก็สะดุ้งทั้งตัว

นายแปลก บิดาของครู มีภรรยาหลายคน เท่าที่สืบนามได้ ก็คือ มารดาของครูเทียบ มีชื่อว่า สอน มีเชื้อสายแขก บ้านอยู่หลังวัดกัลยาณ์ พ่อกับแม่ของครูมีลูกสองคน คือพี่สา วของครูชื่อทิพ หรือทิพย์ เกิดปีวอก พ.ศ. ๒๔๓๙ แก่กว่าครู ๖ ปี ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ นี้ ท่านอายุ ๘๖ ปี

ยังแข็งแรง แต่ตามองไม่ใคร่เห็น และขับร้องเพลงไทยได้ ต่อจากพี่สาวที่ชื่อทิพ ก็ถึงครู ที่เกิดจากแม่สอน รวมสองคนเท่านั้น

ครูยังมีพี่ชายอีกคนหนึ่ง ชื่อเคลื่อน แต่ต่างมารดากัน นายเคลื่อนเป็นมหาดเล็กอยู่ในวังกรมหลวงชุมพร ฯ

ภรรยาของนายแปลก ยังมีอีกคนหนึ่ง ชื่อนาค เป็นภรรยาคนสุดท้ายมีบุตรีคนหนึ่ง เป็นน้องต่างมารดาของครู มีนามว่า **แถบ**

ชีวิตในวัยเด็ก

คุณแม่สอน มารดาของครูนั้น เกิดราว พ.ศ. ๒๔๑๑-๒๔๑๒ เมื่อครูเกิดในปี พ.ศ. ๒๔๔๕ นั้น ท่านอายุได้ ๓๓ ปีแล้ว ครั้นครูอายุได้ ๒ ขวบเศษ มารดาก็ถึงแก่กรรม เมื่ออายุประมาณ ๓๕ ปี บิดาและมารดาเลี้ยงได้เลี้ยงครูต่อมา จนอายุได้ ๕–๖ ขวบ สอนให้ครูเป่าขลุ่ย บิดาจึงเป็นครูคนแรกของครู และได้เห็นแววมาแต่เล็กว่า ครูจะเก่งทางเครื่องเป่า เพราะเป่าขลุ่ยได้ดี จำเพลงแม่นมาแต่เล็ก ครูเริ่มเรียนหนังสือกับคนข้างบ้านจนอ่านออกเขียนได้ ลายมืองาม แต่ครูไม่เคยเข้าโรงเรียนเลย

ครั้นโตขึ้น ไม่ทราบอายุเท่าใด แต่ยังไม่ถึงสิบขวบแน่ ตามธรรมเนียมของการหัดดนตรีไทย จะต้องให้ครูผู้ใหญ่จับมือตีฆ้องวงเป็นปฐม บิดาจึงพาครูไปฝากตัวเป็นศิษย์ **ท่านครูทองดี ชูสัตย์** ซึ่งเป็นน้าของท่านเจ้ากรมทับ พาทยโกศล มีศักดิ์เป็นปู่ของท่านครูจางวางทั่ว ท่านครูทองดี

เป็นครูผู้ใหญ่ที่รู้เพลงหน้าพาทย์มาก ได้จับมือครูเป็นปฐม แล้วให้เรียนฆ้องเพลงสาธุการ

ระยะเวลาที่กำลังจะเข้าวัยรุ่นนั้น ครูได้ไปฝากตัวเป็นศิษย์เรียนปี่กับครูจู ภิญโญ* แห่งบ้านดนตรีวัดระฆังโฆษิตาราม ครูจูนี้ว่าเป็นศิษย์คนหนึ่งของพระประดิษฐ์ไพเราะ (ครูมีแขก) ได้มรดกปี่ของพระ-ประดิษฐ์ ฯ ตกทอดมา แต่เรียนอยู่ได้ไม่นานก็ย้ายไปเรียนกับครูเสือ ปรากฏว่าครูเสือต่อเพลงยาก ในที่สุดก็ละจากครูเสือมา บิดาไปฝากกับ **เจ้าคุณ-เสนาะดุริยางค์** (แช่ม สุนทรวาทิน) และเรียนปี่กับเจ้าคุณครูเป็นคนสุดท้าย

เมื่อครูเทียบไปเรียนปี่กับเจ้าคุณเสนาะดุริยางค์นั้น คาดว่าคงจะเป็นระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๖๑–๒๔๖๒ ตอนนั้นครูกำลังอยู่ในวัยรุ่น อาจารย์เจริญใจ เล่าว่าท่านยังเด็กมาก (อาจารย์ เจริญใจ เกิด พ.ศ. ๒๔๕๘) ก็ได้เห็นครูเทียบไปเรียนปี่กับเจ้าคุณครูแล้ว ในตอนนั้น เจ้าคุณครูยังมีบรรดาศักดิ์เป็น พระเสนาะดุริยางค์ (เป็นพระเสนาะดุริยางค์ ๒๘ ธ.ค. ๒๔๖๑–๑๙ ส.ค. ๒๔๖๘) ครูเทียบก็คงจะมีอายุได้ราว ๑๖ ปี เนื่องจากตัวเล็ก และค่อนข้างเตี้ย จึงดูเหมือนว่าครูเป็นเด็กมาก รายละเอียดเกี่ยวกับการเรียนดนตรีของครูเทียบกับเจ้าคุณเสนาะดุริยางค์นั้น ท่านจะอ่านได้จากข้อเขียน ของอาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน ในเล่มเดียวกันนี้ การฝากเนื้อฝากตัวของครูเทียบ เป็นศิษย์ของเจ้าคุณเสนาะดุริยางค์นั้น ผู้เขียนเห็นเป็นการเข้ามหาวิทยาลัยดนตรีของครูเทียบ เพราะแหล่งนี้เองที่เจ้าคุณเสนาะได้ปลูกฝังทุกสิ่งทุกอย่างให้แก่ครูเทียบ นับตั้งแต่ความรู้ ฝีมือ (คือทักษะ) จนถึงอุปนิสัยอันงดงามของท่าน

*ในบันทึกของกรกฎหลักเพชร เขียนว่า จู (ผัน) อยู่สำราญ บ้านหลังวัดใหม่บ้านช้าวหลาม.

ชีวิตในวัยหนุ่ม

การที่ครูได้ฝากตัวเป็นศิษย์ของเจ้าคุณเสนาะดุริยางค์นั้น ครูเทียบไม่ได้แต่เพียงมีโอกาสร่ำเรียนวิชาดนตรีเท่านั้น แต่ทำให้เป็นคนหูตาสว่างมากขึ้น เพราะได้พบปะกับนักดนตรีจากหลายค่ายด้วยกัน ทั้งนี้เพราะเจ้าคุณเสนาะดุริยางค์ เป็นข้าราชการผู้ใหญ่ที่มีผู้คนนับถือมาก ความมีฝีมือของเจ้าคุณครูนั้น ทำให้ท่านต้องไปสอนดนตรีหลายแห่ง และครูเทียบก็คงจะมีโอกาสติดตามเจ้าคุณครูไปด้วยเสมอ ๆ เจ้าคุณเสนาะดุริยางค์จะต้องควบคุมวงดนตรีของหลวงเป็นหน้าที่หลักอยู่แล้ว นอกจากนั้นยังต้องช่วยควบคุมวงดนตรีของเสนาบดีกระทรวงวังสมัยนั้น คือเจ้าพระยาธรรมา-ธิกรณาธิบดี (ปุ้ม มาลากุล) อีกด้วย ครูเทียบจึงได้เข้าไปร่วมวงดนตรีของเจ้าพระยาธรรมาฯ โดยการชักนำของเจ้าคุณครู นี่เป็นก้าวแรกที่ครูเทียบได้มีเพื่อนนักดนตรีระดับฝีมือมาอยู่ใกล้ชิดกัน ได้แลกเปลี่ยนความรู้และทางดนตรีซึ่งกันและกัน ความเป็นผู้มีเชาว์ไวของท่าน ทำให้สามารถเรียนรู้ได้เร็วและได้มากเป็นทวีคูณ

นอกจากนั้น เจ้าคุณครู ยังต้องไปสอนดนตรีอีกสองแห่งคือ ที่บ้านนายศุข ดุริยประณีต เพื่อต่อระนาดให้กับครูชื้นและครูโชติ บางวันก็ไปต่อเพลงที่บ้านครูโน ปู่ของครูเหนี่ยว ในฐานะผู้ใกล้ชิดติดตามท่านเจ้าคุณครู ทำให้ท่านมีประสบการณ์และรอบรู้เรื่องราวเกี่ยวกับดนตรีหลายสำนัก

ตามที่กล่าวมาแล้วว่า บ้านครูเทียบอยู่ติดกับบ้านท่านครูจางวางทั่ว ขนาดตะโกนเรียกกันได้ยิน เจ้าคุณครูก็สนิทกับท่านจางวางทั่วมาก ไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ คุณแม่เจริญ พาทยโกศล ซึ่งเป็นครูสอนขับร้องประจำบ้านท่านจางวางทั่วนั้น ก็เคยพูดจาหารือเรื่องเพลงการและเพลงขับร้องกับท่านเจ้าคุณเสนาะดุริยางค์บ่อย ๆ ครูเทียบก็คุ้นเคยกับบ้านท่านจางวางทั่วมาแต่เด็ก รวมทั้งคุ้นเคยกับนายเทวาประสิทธิ์และคุณหญิงไพฑูรย์ด้วย เพราะเห็นกันมาแต่เล็ก ๆ ความสัมพันธ์สมัยรุ่นหนุ่มกับเพื่อนบ้านจึงเป็นไปด้วยดี

ท่านครูจางวางทั่วนั้น ได้เคยต่อเพลงปี่ให้ครูเทียบบ้างเหมือนกัน และชมเชยว่าหัวไว บอกกี่นิ้วก็แบบจำได้หมด ข้อสำคัญคือ ท่านใช้ได้คล่อง ด้วยครูเป็นคนฉลาดในการทำความสะอาดปี่ก็ดี การซ่อมแซมปี่ก็ดี จนแม้แต่งานช่างไม้ บอกแนะให้นิดหน่อยครูก็ทำได้ถูกใจ

ฝ่ายครูเทียบได้อะไรมาก็จดจำหรือลอกแบบไว้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ค้นคิดประดิษฐ์ด้วยตนเองต่อไปอีก ความดีของครูในข้อนี้ จางวางทั่วพอใจไม่น้อย จนถึงกับยกหีบเครื่องมือช่างไม้ให้ครูเทียบหีบหนึ่ง

เข้าใจว่าครูคงจะเข้าออกเล่นดนตรีอยู่ในบ้านเจ้าพระยาธรรมา ฯ นานพอสมควร จนท่านเจ้าคุณรู้จักคุ้นเคย ครั้นอายุ ๒๐ ปี ก็ได้เป็นทหารรักษาวัง ครูได้รับความกรุณาเป็นพิเศษ ไม่ต้องฝึกหนักหรืออยู่เวรยามเต็มที่อย่างทหาร กล่าวคือแต่ละเดือนจะได้รับคำสั่งให้ฝึกทหาร ๑๕ วัน และไปซ้อมดนตรีได้อีก ๑๕ วัน ในปี พ.ศ. ๒๔๖๖ ที่ครูเป็นทหารรักษาวังนั้นเอง ก็มีงานประชันวงปี่พาทย์ ณ วังบางขุนพรหม ซึ่งครูได้รับ

การคัดเลือกให้เป็นคนปี่ประจำวงของเจ้าพระยาธรรมา ฯ การประชันกำหนดขึ้นในวันที่ ๑๙ มกราคม ๒๔๖๖ นับเป็นงานใหญ่ที่ขึ้นหน้าขึ้นตามาก ขอคัดสูจิบัตรงานนี้ (ตามสะกดการันต์ของเดิม) มาเพื่อท่านผู้อ่านได้ทราบดังนี้

ตราประจำวังบางขุนพรหม

การประกวดปี่พาทย์

ณ

วังบางขุนพรหม

วันที่ ๑๙ มกราคม ๒๔๖๖

นามกรรมการ

นายก

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหมื่นอนุพงศ์จักพรรดิ์(๑)

กรมการฝ่ายนักฟัง

หม่อมเจ้าจิตรโภคทวี(๒)

มหาเสวกโท พระยาศรีธรรมศกราช(๓)

---

๑. พระนามเดิม พระองค์เจ้าเสรฐวงศ์วราวัตร พระโอรสในสมเด็จเจ้าฟ้าจาตุรนต์รัศมี กรมพระจักรพรรดิพงศ์ ราชสกุล จักรพันธุ์ ทรงเป็นนักดนตรีไทย เคยทรงดนตรีร่วมวงกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒. พระโอรสพระองค์เจ้าเกษมศรีศุภโยค กรมหมื่นทิวากรวงษ์ประวัติ และหม่อมละม้าย (ปาณิกบุตร) ทรงเป็นนักดนตรีไทยเช่นเดียวกับหมายเลข ๑

๓. นามเดิม ปิ๋ว บุนนาค เป็นนักฟังเพลง รู้จักทางดนตรีและวิจารณ์เพลงได้ดี แต่ไม่เล่นดนตรี

มหาอำมาตย์ตรี พระยาศรีสังกร

พระสินธุชลสงคราม (๔)

อำมาตย์ตรี หลวงพรหมปรีชา (๕)

กรรมการฝ่ายอาชีพ

หุ้มแพร หลวงประณีตวรศัพท์ (๖)

ครูแฉ่ง คงสี (๗)

นายลวด นิลวงศ์ (๘)

นายเพิ่ม บาปุยวาท (๙)

นายกล้ำ (๑๐)

---

๔. นามเดิม เผื่อน เป็นทหารเรือ

๕. นามเดิมกลีบ จันเรือง เป็นนักดนตรี นักร้อง และนักแต่งบทร้องเพลงไทย ต่อมาเป็น พระพรหมปรีชา

๖. นามเดิมเขียน วรวาทิน เป็นครูปี่พาทย์กรมมหรสพ ภายหลังมีบรรดาศักดิ์เป็น พระประณีตวรศัพท์

๗. คือ นายแฉ่ง คงศรีวิไล เป็นนักดนตรี ครูดนตรีแห่งจังหวัดนนทบุรี เป็นคุณตาของ คุณหญิงไพฑูรย์ กิตติวรรณ ไม่มีบุตรชายสืบสกุล มีแต่บุตรีเป็นนักดนตรีทุกคน ครูแฉ่ง เป็นครูผู้ใหญ่มีคนเคารพนับถือมาก

๘. เป็นครูดนตรีไทย พื้นเดิมอยู่อัมพวา เคยเป็นหัวหน้าวงดนตรีวังบางขุนพรหมมาตั้งแต่ ครั้งทูนกระหม่อมบริพัตรเสด็จกลับมาทรงงานในเมืองไทยใหม่ ๆ ก่อนหน้าท่านจางวางทั่ว จะไปรับหน้าที่แทน

๙. เป็นนักดนตรีฝีมือดี ความรู้ดี และเป็นผู้ใหญ่ที่มีคนนับถือมาก ท่านเป็นบิดาของครูพุ่ม บาปุยวาส

๑๐. นักดนตรีจากอัมพวา อยู่ในราชนิกุล ณ บางช้าง

ลำดับเพลงปี่พาทย์

รอบที่ ๑

โหมโรงต่างเพลง

รอบที่ ๒

พม่าห้าท่อน

รอบที่ ๓

จะเข้หางยาว, สี่บท, บุหลัน

รอบที่ ๔

เดี่ยวแขกมอญ

รอบที่ ๕

ทะยอยนอก

รอบที่ ๖

เดี่ยวกราวใน

รอบส่ง

เต่ากินผักบุ้ง, นกขมิ้น, พระอาทิตย์ชิงดวง

รายชื่อคนประจำเครื่องปี่พาทย์

วงพระเสนาะดุริยางค์

ปี่ใน	นายเทียบ รายคงทอง [๑๑]	อายุ ๒๑ ปี

---

๑๑. ต้นฉบับพิมพ์ผิด ที่ถูกต้องเป็น คงลายทอง

ระนาดเอก	นายเพิ่ม พินโย[๑๒]	อายุ ๒๑ ปี
ฆ้องใหญ่	นายสอน วงฆ้อง	อายุ ๒๑ ปี
ระนาดทุ้ม	นายแสวง โสภา	อายุ ๑๙ ปี
ฆ้องเล็ก	นายแกละ สมสุข	อายุ ๒๒ ปี
สองหน้า	นายมิ โชคดี[๑๓]	อายุ ๒๒ ปี
คนร้อง	นางสาวเจริญ สุนทรวาทิน[๑๔]	อายุ ๘ ปี
ฉิ่ง	นายทอง ขวัญดี	อายุ ๒๑ ปี
ฉาบ	นายผิว ใบไม้	อายุ ๒๔ ปี

รายชื่อคนประจำเครื่องปี่พาทย์

จางวางทั่ว พาทยโกศล[๑๕]

ปี่ใน	นายเทวาประสิทธิ์ พาทยโกศล	อายุ ๑๖ ปี
ระนาดเอก	นายทรัพย์ เซ็นพานิช	อายุ ๑๙ ปี

---

๑๒. นามสกุลนี้ ต่อมาเขียน ภิญโญ เป็นตระกูลนักดนตรีเก่าแก่มาแต่ครั้งรัชกาลที่ ๔ หรือก่อนนั้น นายเพิ่มเป็นบุตรครูจู ภิญโญ ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นศิษย์คนหนึ่งของพระประดิษฐ์ไพเราะ (ครูมี—แขก) ได้ปี่ท่านครูมี ตกมาเป็นสมบัติ แล้วนำปี่เลานี้เพียงเลาเดียว มาแลกกับปี่พาทย์เครื่องคู่ครบทั้งวง จากท่านจางวางทั่ว พาทยโกศล บ้านเดิมอยู่ใกล้วัดระฆังโฆสิตาราม เป็นบ้านดนตรีที่มีศิษย์มากบ้านหนึ่ง

๑๓. ครูมิ ทรัพย์เย็น อาจารย์สอนดนตรีไทยกรมศิลปากร เชี่ยวชาญเครื่องหนัง

๑๔. คืออาจารย์เจริญใจ สุนทรวาทิน

๑๕. รายละเอียดเรื่องนักดนตรีชุดนี้ จะหาได้จากหนังสือประวัติ ท่านครูจางวางทั่ว พาทยโกศล กรมศิลปากร พิมพ์ในโอกาส ฉลอง ๑๐๐ ปี อายุท่านครูจางวางทั่ว และจากหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ จ.ส.อ. ยรรยงค์ โปร่งน้ำใจ และ ร.อ. นพ ศรีเพชรดี โดยผู้เขียนคนเดียวกัน

ฆ้องใหญ่	นายช่อ สุนทรวาทิน	อายุ	๒๗	ปี
ระนาดทุ้ม	นายฉัตร สุนทรวาทิน	อายุ	๓๐	ปี
ฆ้องเล็ก	นายสาลี่ มาลัยมาลย์	อายุ	๑๘	ปี
สองหน้า	นายแมว พาทยโกศล	อายุ	๒๗	ปี
ฉิ่ง	นายยง โปร่งน้ำใจ	อายุ	๑๙	ปี
ฉาบ	นายผ่อน สุวรรณวัฒน์	อายุ	๑๕	ปี
คนร้อง	นางเทียม กรานต์เลิศ	อายุ	๑๗	ปี

รายชื่อคนประจำเครื่องปี่พาทย์

วงจางวางศร ศิลปบรรเลง

ปี่ใน	นายต่วม สาดวง	อายุ	๒๐	ปี
ระนาดเอก	นายลาภ ณ บรรเลง	อายุ	๒๑	ปี
ฆ้องใหญ่	นายปลีก หลิดเสน (๑๖)	อายุ	๒๒	ปี
ระนาดทุ้ม	นายสงัด ยมคุปต์	อายุ	๒๖	ปี
ฆ้องเล็ก	นายทองต่อ กลีบชื่น (๑๗)	อายุ	๑๑	ปี
สองหน้า	นายศิริ กชมุทิ	อายุ	๒๑	ปี
ฉิ่ง	นายเสริม เผื่อนใจเอี่ยม	อายุ	๑๘	ปี
ฉาบ	นายสำราญ เริงกฤษ	อายุ	๑๗	ปี
คนร้อง	นางสาวบรรเลง ศิลปบรรเลง (๑๘)	อายุ	๑๔	ปี

---

๑๖. ที่ถูกต้องคือ นายปริก หลิดเสน

๑๗. คือเรืออากาศเอก โองการ กลีบชื่น

๑๘. บุตรีหลวงประดิษฐ์ไพเราะ ปัจจุบันใช้นามว่า นางมหาเทพกษัตรสมุห (ครูบรรเลง)